

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

III. Virtutes Theologicæ sint tres?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

illum sufficiens eidem intrinseca. Ordo autem supernaturalis est quoad omnia præstantior ordine naturali, & ex sua natura abundat magis omnibus bonis. Confirmatur rursus, quia quælibet causa est melius disposita, magisque laudabilis, quod minus indiget extrinseco alterius causa adiutorio. Est autem impossibile ex natura rei, ut causa ordinata à Deo ad finem omnium perfectissimum, & gloriosissimum, quoad substantiam, & modum, non disponatur ab eodem omnino perfecte laudabiliter, ac gloriose ad consecutionem eius.

Ad 4. Pueri indigent gratia sanctificante, ut mundaentur à peccato originali. Gratia autem sanctificans est indistincta, vel certe intrinsece connexa, & inseparabilis ab habitu Charitatis, cui sunt coniunctæ ex natura rei Fides, & Spes; & ex omnium sententia Gratia iustificanti sunt necessarii annexæ omnes virtutes supernaturales, ut proprietates connaturales, decus, & ornamentum perpetuum hominis iusti, & amici Dei, siue sit in statu utendi illis proximè, siue tantum remotè, propter impedimentum accidentale, quale est, quod inest parvulis ante usum rationis; attenta namque natura ipsorum est per accidens, quod tales habitus in eis usum non habeant, sicut quod eundem non habeant plures aliæ facultates homini connaturales, quas non propterea illis negat natura.

QVÆSTIO III.

Vtrum virtutes Theologicæ sint tres?

IDENTUR non esse. 1. Quia virtutes multiplicantur iuxta multiplicatam obiectorum formalium, nec multiplicari possunt nisi illis multiplicatis. Obiectum autem formale virtutis Theologicæ est Deus, cuius omnis perfectio est una indivisibilis realiter. Ergo non potest dari nisi una virtus Theologica.

2. Si dicatur ad distinctionem realem virtutum sufficere distinctionem rationis inter formalitates obiecti motui, admittendæ erunt virtutes Theologicæ multò plures, quàm tres, quia perfectiones, & attributa divina ratione distincta sunt multò plura quàm tria. Ergo virtutes Theologicæ, vel non sunt multæ, vel sunt plures, quàm tres.

3. Perfectiones Dei sunt plures, quàm perfectiones Creaturarum, quia omnes perfectiones Creaturarum sunt in Deo, & multæ præterea aliæ. Ad prosecutionem autem omnium perfectionum creaturarum dantur virtutes morales longè plures quàm tres. Ergo à fortiori ponendæ sunt virtutes Theologicæ multò plures, quàm tres, ad prosecutionem omnium perfectionum divinarum.

Art. 1. Resp. Virtutes Theologicæ sunt necessariae ad cognoscendum, & amandum Deum, ut auctorem, ac finem supernaturalem, ut dictum est. Ad hoc autem tres virtutes requiruntur, & sufficiunt. Ad cognoscendum enim requiritur, ut patet, atque etiam sufficit una virtus, nempe habitus Fidei. Quia per hunc habitum innotescunt tum Deus, ut ultimus finis, tum cetera omnia referibilia ad ipsum; idque sub unica ratione formali motiva Dei reuelantis, ut dicitur infra. Quare unica tantum datur virtus Theologica, ex parte intellectus.

Art. 2. Iam ad amandum Deum requiruntur, & sufficiunt duæ aliæ virtutes, quia Deo convenit duplex ratio boni, aliæ respectu sui secundum se, aliæ respectu

nostri. Quatenus est bonus sibi, quod ipsi convenit necessario, terminat Charitatem; quatenus est bonus nobis, quod eidem convenit liberè, terminat Spem. Illæ autem duæ virtutes sunt in invicem necessarii distinctæ respectu hominis viatoris, non solum ob diversitatem formalem obiecti modò insinuatam, sed præterea, quia isti duo amores non sunt invicem subordinati, nec connexi mutuo, dum sumus in via; potest enim alter eorum seorsim ab altero exerceri, atque periclitari amor concupiscentiæ, qui est proprius Spei, non existente amore amicitiae, qui est proprius Charitatis. Imò etiam posito aliquo impossibili cum habitu Charitatis, quale est quodvis peccatum lethale, potest perseverare habitus Spei, qui non excluditur per quodvis eiusmodi peccatum.

Art. 3. Tres ergo virtutes Theologicæ requiruntur, & sufficiunt, una intellectualis, & duæ affectivæ, ut homo sit rectè ordinatus respectu Dei, ut sui ultimi finis supernaturalis, quæ est indubitata omnium sententia, ex illo Pauli 1. ad Cor. 13. *Nunc autem manent Fides, Spes, Charitas; tria hæc. Maior autem horum, est Charitas.* Vbi nec dici potest Apostolum diminutum, aut falsam instituisse divisionem virtutis circa Deum, de qua agebat, pluribus enumeratis, quàm recipia sint, aut paucioribus, vel non satis exposuisse, quam prædicat enixe, præminentiam Charitatis super omnes alias virtutes, ommissa aliqua alia virtute Theologica, cum qua eam non contulerit.

Art. 1. Ad 1. & 2. Ad multiplicatam realem virtutum, non est necessaria multiplicitas realis obiectorum, quia intellectus capax præcindendi, & voluntas eliciens actus dependentes à cognitionibus præcisiis, perinde feruntur in formalitates distinctas ratione, ac si forent obiecta realiter distincta. Obiectum enim realiter unum multiplicari ratione in diversas formalitates, nihili est aliud, quàm, quod est idem in se, apparere in intellectu aliud, atque aliud. Voluntatis autem obiectum est bonum apprehensum, idest, est bonum, non ut est in se præcisè; sed ut apparet per actum intellectus. Ergo perinde voluntas elicit actus inter se specie distinctos, realiter, existente multiplicitate eiuusmodi apparentia ex parte intellectus, atque si darentur obiecta realiter multa, & diversa. Necesse nihilominus non est tot virtutes realiter multiplicari, quot sunt eiusmodi formalitates ratione distinctæ. Quia quæ sub unica ratione movendi continentur, & quod ipsam inter se conveniunt, aut perfecte subordinantur, possunt omnes unicam tantum virtutem terminare, quæ rationem illam formalem respiciat, illique adequatè correspondeat. Quod maxime locum habet in Deo, cuius omnes formalitates, prout respiciuntur à Virtutibus Theologicis, transcendit Divinitas, ideoque reddit omnes æquè perfectas, non solum realiter, sed etiam formaliter, si secundum se præcisè considerentur. Ergo possibilis est virtus realiter indivisibilis, quæ promiscuè omnes, & singulas formalitates divinas complectatur.

Art. 2. Quod si possibilis est, assumenda est existens de facto. Quia causa efficiens adequata Virtutum Theologicarum, de quibus modò agitur, est Deus, cuius illimitata potentia producit effectus, unumquemque in suo genere perfectissimos, nec perperam multiplicat entitates æquivalentes uni perfectiori, nulla existente ratione limitandi singulas ex parte Creaturarum, cuiusmodi ratio in præsentia non datur, nisi quæ conveniat multiplicatè numeri tantum ternarij. Quia unicuique in primis habitus fidei adequatè respiciens auctoritatem divinam, quatenus dat infallibilitatem omnibus, & singulis revelationibus possibilibus, est sufficiens ad earum omnium assensum, præter quàm negatium sui. Similiter unicuique alius habitus respiciens bonitatem divinam, quatenus bonam sibi, est sufficiens ad dilectionem

dilectionem omnium perfectionum diuinarum, per se loquendo. Verum quia dum sumus in via, voluntas nostra, non est perfecte vnita diuinæ voluntati affectione iustitiæ, & affectione commodi; neque hæc posterior est totaliter subordinata priori, vt contingit in Patria, idèd necesse fuit, vt darentur viatoribus duæ virtutes pertinentes ad voluntatem, quarum altera coleret Bonitatem diuinam secundum se, cum exclusione omnis peccati lethalis, quod præstat Charitas. Altera verò intenderet eandem Bonitatem, quatenus bonam intendenti, etiam in statu peccati lethalis.

Art. 3. Datur ratio sufficiens ad constituendas tres Virtutes Theologicas specie inter se distinctas, & non multiplicandi vllam præterea aliam. Aliæ namque Virtutes distinctæ ab his tribus, quæ maximè circa Deum versari videntur, vel sunt purè naturales, vt habitus diligendi Deum super omnia naturaliter occurrentia, habens proinde principium limitatæ perfectionis, nempe actus naturaliter elicitos: vel habent pro motiui formali, aut adæquato, aut præcipuo aliquid creatum, vt Sapientia, Religio, & similes, de quibus in loco.

Ad 3. Perfectiones rerum creaturarum non habent eam inter se coniunctionem, & identitatem rationis, quoad vim mouendi formaliter Intellectum, ac Voluntatem, quæ explicata modò est in perfectionibus diuinis, & propterea ex causalitate perfectionum creaturarum plures, ac limitatiores virtutes gignuntur, quàm ex causalitate diuina.

QVÆSTIO IV.

Vtrum sit de ratione Virtutis Theologice, vt feratur in Deum super omnia?

IDEATUR non esse. 1. Quia si esset de ratione Virtutis Theologice, vt feratur in Deum super omnia; idèdque, vt præferat Deum rebus omnibus creatis. Virtutes Theologice redderent hominem impeccabilem. Peccari enim non potest, nisi præferendo aliquid creatum Deo, quod fieri non potest ab eo, cui inest contraria animi dispositio, ac præparatio. At nihil inest homini viatori, quod ipsum reddat impeccabilem. Ergo Virtutes Theologice quæ ipsi inest etiam viatori non hoc habent ex conceptu suo, vt ferantur in Deo super omnia.

2. Cum actu Virtutis Theologice componi potest actus venialiter peccaminosus vitij contrarij. Ergo Virtus Theologica non præfert Deum cæteris omnibus sibi contrariis, sed quibusdam tantum.

3. Sapè eliciuntur actus Theologici absque actuali aduertentia ad vllum motiui creatum; quidni ad omnia motiua creata: Imò eò melius, ac facilius exercentur Virtutes Theologice, quòd mens est magis abstracta à consideratione, & aduertentia rerum creaturarum. Nequit autem vnum obiectum præferri alteri, aut vllò pacto comparari cum altero absque actuali aduertentia ad vtrumque extremum comparationis. Ergo non est de ratione Virtutis Theologice prælati Dei respectu creaturarum omnium, imò nec respectu vllius rei creatae.

4. Non potest voluntas per aliquem suum actum ferri in vnum obiectum super aliud obiectum, seu præferre vnum obiectum alteri, nisi intensius amet illud, quod præfert, quàm illud, cui præfert: Non est autem de ratione Virtutis Theologice, vt quilibet eius actus sit intensior, quàm quilibet actus peccaminosus.

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

nosus. Quinimò rarissimè contingit, vt aliquis, aliquando tanta cum intentione, & applicatione animi feratur in Deum, quanta cum intentione, & animi applicatione frequentissimè feruntur peccatores in bona temporalia delectationis, & vilitatis propriæ, quæ maximè amant. Quod locum etiam habet in intellectu. Plures enim sunt Hæretici, & Gentiles, qui erroribus suis pertinacius, adeoque intentius adherent, quàm adherent nonnulli Catholici veritatibus Fidei. Non ergo est de ratione Virtutis Theologice, vt feratur in Deum super omnia.

5. Si esset de ratione Virtutis Theologice ferri in Deum super omnia, non esset prærogatiua specialis Charitatis, vt præferat Deum omnibus aliis rebus. Est autem hoc prærogatiua specialis Charitatis. Propterea enim illi adscribitur, vt feratur in Deum ex toto corde, ex tota anima, & ex totis viribus; quod nihil aliud re ipsa est quàm præferre Deum rebus omnibus aliis. Ergo huiusmodi prælatio Dei super omnia creata, non est communis omnibus Virtutibus Theologicis; cproinde nò est de ratione Virtutis Theologice.

6. Possibilis est naturalis dilectio Dei super omnia; quia naturaliter cognoscitur Deus, vt dignus, qui ametur super omnia alia, rebusque omnibus præferatur per amorem; quia naturaliter cognoscitur, vt habens bonitatem maiorem, quàm habeant omnia alia, tum distributiue, tum collectiue sumpta. Dilectio autem naturalis Dei, non est actus Virtutis Theologice, prout in præsentia sumitur Virtus Theologica, vt liquet ex quæst. 1. Ergo, vt esset comune Virtutibus Theologicis, ferri in Deum super omnia, per omnes, & quolibet suos actus; non tamen id posset iisdem attribui, tamquam proprium, & peculiare prædicatum ipsum.

Art. 1. Resp. Ex præcedentibus quæstionibus colligitur esse de ratione Virtutis Theologice positiuè, & priuatiue, vt feratur in Deum super omnia, idèd, id conuenire omnibus, & solis actibus Virtutum Theologicarum. Dictum enim est, Virtutes Theologicas esse homini necessarias, vt sit rectè ordinatus respectu Dei, vt auctoris, & vltimi sui finis supernaturalis, eisdemque eidem esse, ad hoc ipsum omnino sufficientes. Non autem essent ad hoc necessaria, si id aliunde quàm ex ipsis haberi posset; neque sufficientes, si ex iisdem hoc ipsum non haberetur. Homo enim est rectè ordinatus respectu Dei, quando ipsum præfert rebus omnibus, & vnde hoc habet, inde etiam habet, vt sit rectè ordinatus, & quod ad hoc non sufficit, nequaquam sufficit ad rectam ordinationem respectu Dei. Necesse igitur est solas, & omnes virtutes Theologicas, & solos, atque omnes earum actus esse prælatiuos Dei, respectu cæterarum omnium rerum.

Art. 2. Prælatio porro Dei super omnia alia, vt benè percipiatur, & legitimè exponatur; Sciendum est, triplicem esse modum præferendi vnum obiectum alteri. Primò obiectiue, quatenus ratio motiua ex parte vnius præstat rationi motiue ex parte alterius. Secundò intensiue, quatenus maiori vi, ac conatu adheret vni, quàm alteri. Tertiò appetitiue, quatenus quis ex vi sui actus paratus est recedere potius ab assensu, vel amore vnius obiecti, quàm alterius. Sciendum rursus, To omnia efferri posse, comparatione eorum etiam obiectorum, quæ impertinenter se habeant respectu obiecti, de cuius prælatione agitur; vel comparatione eorum, quæ ei congruunt, vel denique comparatione eorum tantum, quæ eidem repugnant. Cum igitur hæc ita se habeant, meritò dubitatur, quoniam ex prædictis modis, an etiam omnibus, præferendus sit Deus rebus omnibus aliis; ita vt saluetur conceptus essentialis Virtutis Theologice.

Art. 3. Licet autem solat hoc inquiri à Theolo-

Vu 3